

BÁCSMEGYEI NAPLÓ

XXV. évfolyam

Subotica, SZERDA, 1924 március 19.

78. szám

Megjelenik minden reggel, ünnep után és hétfőn délben
TELEFON SZÁM: Kiadóhivatal 8-58. Szerkesztőség 5-10

Előfizetési ár negyedévre 135 dinár

SZERKESZTŐSÉG: Kralja Aleksandra ulica 4. sz. alatt
Kiadóhivatal: Kralja Aleksandra ulica 1 (Leibach-palota)

Németek és magyarok

Már második este üdülünk azon a beszéden, amit *Krafft István*, a Német Párt elnöke tegnapelőtt mondott el a nemzetgyűlésen. Annyiszor adtunk már hírt arról, hogy a német képviselők sérelmeket tártak a kormány elé, feltevételeket szabtak, melyek teljesítésétől tették függővé kormánytámogatásukat, vagy ellenzéki magatartásukat, hogy az ellenzéki blokk felé is lerakták a megértés utjának cölöpjeit, — hogy végre jóleső öröm, valósággal szenzáció volt a mi számunkra a nyilvánosság elé tárása azoknak a kívánságoknak és sérelmeknek, melyek eddig párnázott ajtók titkai, politikai alkudozások fizetési eszközei voltak.

Ha mi is azzal a fékezhetetlen gyűlölködéssel néznénk a Német Párt küzdelmeit, amivel — a régmúlt idők változatlan visszhangjaként — a Német Párt hivatalos sajtója a Magyar Pártnak a magyarságnak ügyével foglalkozik, hálás feladat volna összemérni a magyarságnak és németiségnek sérelmeit és kívánságait. Így csak azt mondjuk, irigykedve olvastuk a beszédet s irigykedve állapítottuk meg a belügyminiszterrel együtt, hogy a Német Pártnak, mint népkisebbség parlamenti képviselőjének, minden kisebbségi sérelme és kívánsága az — odzaci szolgabíró személyére korlátozódik. Nehogy félreértessünk, vannak a Német Pártnak természetesen egyéb kívánságai is, de ezek a kívánságok nem népkisebbségi voltukból származnak s olyanok, melyeknek egyike vagy másika az egyik vagy másik szláv párt programjában is föllelhető.

Nem ismerjük az odzaci szolgabíró urat s így nem mérhetjük föl egészen pontosan ennek a követelésnek politikai súlyát. De talán nem tekintjük sértésnek a párt-programmá s a kormánytámogatás egyik feltételévé előlépett odzaci szolgabíró ur, ha azt mondjuk, bárcsak a magyarság is egyetlen köztisztviselőre tudná vonatkoztatni valamennyi sérelmét és kívánságát. Bár csak egyetlen tisztviselő ténykedéseire vagy mulasztásaira kellene és lehetne akkor gondolni, amikor az orvosolatlan kívánságok és teljesítetlen kérések mázsáival mérjük föl a magyarság kisebbségi helyzetét.

Nekünk nincs ilyen szerencsénk. Ha a sérelmeket el kellene panaszolnunk, mi nem állhatnánk meg egyetlen szolgabírói hivatalban. Talán a régi határainak közelsége, talán régi sérelmek kinyuló emléke az oka annak, hogy nemcsak az ország polgárai, hanem még régi kisebbségei között is fájdalmas különbségek vannak. Mi természetesen nem azt fájlatjuk, hogy a németeknek kevesebb a sérelmük, mi azt szeretnénk, ha egyikünknek sem lenne. Nem akarunk éket sem verni a két kisebbség közé, hiszen ma még törekvéseikben olyan egészen távol állnak egymástól, hogy még akarva sem lehetne éket verni közéjük. A Német Párt parlamenti képviselői, ha eddig még a magyarságnak egyetlen sérelmét sem terjesztették az ország nyilvánosságára és egyetlen kívánságának sem adtak hangot. A német képviselők közvetve mégis tettek szolgálatot a többi kisebbségnek is, mert ráterelték a figyelmet azokra a panaszokra, melyek a kisebbségi sorsot keserítik.

A magyarság úgy érzi, hogy nem csak egy odzaci szolgabírája van. A magyarság úgy látja, hogy vannak az államnak tisztviselői, akik fizetésükért nem a hivatali teendőjüket végzik, nem azzal törődnek, hogy a hivatalra bízott ügyek minél jobban legyenek elvégeztetve, hanem — lehet hogy jóhiszemű, lehet hogy dicséretreméltó

érezésük parancsából, de lehet, hogy más motivumokból is — saját felelősségükre, sokszor nem egészen nagyvonalu megfontolásuk alapján, de mindig a hivatali tekintélyével és közhatalmával hazát akarnak menteni. Ezek a néha csak tulzott lelkesedésű, de olykor kormányozható felháborodású köztisztviselők kisajátítják maguknak az állam védelmére hivatott szervek hatáskörét és sokszor keserű, sokszor jöveteletlen egyéni sérelmeket okoznak a törvény tilalma s a kormányzat intenciói ellenére is. Tápot adnak annak a feltevésére is, hogy közös megegyezés, közös irányítás vezet el ezek a vállalkozásokat.

A jogrend védelme nem kisebbségi ügy; a törvények tisztelete s tekintélyének védelme általános állampolgári érdek. S mégis mennyivel kevesebb lenne a sérelem és a kívánság s mennyivel gazdaságosabb lenne a kormánytámogatás is, ha a jogrend védelme s a törvények tisztelete a megvalósulással kilépne a kormányzati problémák köréből.

A tisztviselők csak államnyelven tárgyalhatnak a felekkel

A pénzügyminiszter helyesli a becskerekai pénzügyigazgatóság nyelvrendeletét — Jövőre váltják be a huszszázalékos bonokat
A pénzügyi költségvetés vitája a parlamentben

Beogradból jelentik: A nemzetgyűlés keddi ülésén folytatódott a pénzügyi költségvetés részletes vitája.

Behnen muzulmánképviselő éles kritika tárgyává tette a magas illetékeket, amelyeket a pénzügyminiszter behozott és amelyek szerinte lehetetlenné teszik a szegényebb néposztályok számára az állammal való hivatalos érintkezést. Felrótta a pénzügyminiszternek, hogy a különböző adórendszerek egységesítésének ügyével nem törődik eléggé és kijelentette, hogy a költségvetési javaslatot nem fogadja el.

Kulovec dr. klerikális képviselő szintén az adók és illetékek föl-emelését bírálta. A közvetett adók — mondotta — igazságtalanok és elviselhetetlenül magasak. Az ötszáz százalékos adópótlék elviselhetetlen teher a lakosságnak. Felszólalása befejező részében hosszasan kritizálta a pénzügyi szervek működését.

Kumanudi volt pénzügyminiszter a pénzügyminiszterium rossz adminisztrációját támadta. A bonok kifizetésének halogatása — mondotta — úgy a külföldi, mint a belföldi közgazdasági körökben rossz vért szül. A pénzügyminiszterium sok esetben nem ismeri el az állam fennálló kötelezettségeit,

ami végül oda vezet, hogy megöli az államba vetett hitet.

Moskovljevic földművespárti képviselő szerint nagyobb takarékoskodásra lenne szükség. Azt állította, hogy a legnagyobb pazarlás az államháztartás keretén belül éppen a pénzügyminiszteriumban tapasztalható. A másfél milliárd, amit a költségvetés a pénzügyminiszterium számára előirányzott, hetven százalékkal nagyobb mint az 1914 évi költségvetés megfelelő tétele. Tiltakozott a közvetett adók és az illetékek emelése ellen.

Az árdragító adók

Krafft István dr. németpárti képviselő általánosságban bírálta a pénzügyi és adópolitikát. Kijelentette, hogy nem akar részletesen kitérni arra a kérdésre, helyes-e a pénzügyminiszter valuta politikája és valóban elértük-e a költségvetés kiegyensúlyozását, csupán abból a szempontból vizsgálja a pénzügyi politikát, hogy milyen hatással van ez a gazdasági életre, főként a földművesek helyzetére. A deflációs politika a kamatláb emelkedésére és a földműveseknek szükséges hitelek drágulására vezet, ami egyik fő oka a folyton növekvő drágaságnak. Rendkívül drágítja az életet

az ötszáz százalékos adópótlék és a községi adóterhek emelkedése is, valamint a folytonos vasuti tarifa-emelések. A földműves jövedelme negyven százalékkal esett a ráhelyezett terhek miatt.

Le kell szállítani a kiviteli vámokat

Különösen a kiviteli vámok drágítják meg a gabonát és tesszik lehetetlenné az exportot. A vámok miatt nem konkurrenciáképes a külföldi piacokon a hazai áru. Közismert dolog, hogy a dalmát partokon olcsóbb az amerikai gabona. Hihetetlen, de tény, hogy egy nagy vajdasági malom néhány száz vagon amerikai gabonát hozott be, azt felőrölte és a piacra dobta. Ez a politika a földművesosztály teljes elszegényedésére vezet, éppen annak az osztálynak, amelyre — számarányánál fogva is — a legtöbb gondot kellene fordítani az államnak. Nagyon sok hiba történt a kormány külkereskedelmi politikájában. A helyett, hogy a miniszterium a kivitel megkönnyítése volna, mindent megtett, hogy a kivitel megnehezítse. Ő maga több ízben közbenjárt a miniszternél, a kiviteli vámok leszállítása érdekében, — de eredménytelenül. Figyelmezteti a minisztert, hogy két hónap előtt megígérte, hogy a dinár javulása esetén a gabonakiviteli vámokat törölni fogja. A dinár akkor 6:30-on állt, — ma pedig 7:20 a zürichi kurzus.

A becskerekai pénzügyigazgatóság nyelvrendelete

A nép — folytatta beszédét *Krafft* — elveszti bizalmát az állami hatóságok iránt. A miniszter semmit sem tett eddig, hogy a bizalmat fokozza, vagy legalább is helyreállítsa. Sokkal több gondot kellett volna fordítani arra, hogy az állam a maga kötelezettségeit teljesítse. A kormány még előkészületet sem tett a 20 százalékos koronabonok beváltására és a hadikötvények kifizetésére, pedig ezeket sürgősen rendezni kellene. Ezer és ezer nyugdíjas várja a nyugdíjak végleges megállapítását. A miniszter nagy érdemeket szerezhetne, ha a nyugdíjasok ügyét rendezné. Az állami egyedáruságok nem tartják be a dohánytermelőkkel szemben vállalt kötelezettségeiket. Rámutat arra, hogy az állami tisztviselők nagyrésze nem tud a nemzetiségi lakosság nyelvén, holott ez volna a legfontosabb. Felolvassa a becskerekai pénzügyigazgatóság 1923. februárjában kiadott hivatalos rendeletét, amely a következő:

— Járási pénzügyigazgatóságoknak. A pénzügyigazgatóság megadta, hogy a járási igazgatóságok hivatalaiban, hivatali teendők végzése közben a tiszt-

viselők a felekkel magyarul és németül beszélnek. Ezt az eljárást nem szabad megengedni. Elrendelem, hogy közöltessék úgy a főnökökkel mint a többi személyzettel, hogy az irodákban csak hivatalos nyelven beszélhetnek. A felek kötelesek hivatalos nyelven tudni és ha nem tudnak, kötelesek tolmácsot magukkal hozni. Aláírás: Pusics Vladimír pénzügyigazgató.

A pénzügyigazgatósági rendelet felolvasása után nagy lármá tör ki az egész üléssteremben. Krafft dr.-nak arra a kijelentésére, hogy a tisztviselőknek tudniuk kell a nép nyelvén, Kobasica (radikális) közbejött: Nem így van! A népnek kell tudnia a tisztviselők nyelvén! Ugyanezt kiáltják közbe Popovics Toma és Andrics Vlada boszniai radikálisok, ugyszintén erősen tiltakoznak Krafft dr. kijelentése ellen a vajdasági radikális képviselők is, különösen Grgin Dusan.

Krafft dr. nyugodt hangon szól a közbejártók felé: Nem helyes dolog, urak, mindent helyeselni!

Beszéde végén rámutat még néhány adózási anomáliára és kijelenti, hogy a német párt a költségvetési javaslat ellen fog szavazni.

A pénzügyminiszter beszéde

Sztojadinovics pénzügyminiszter válaszol ezután a felszólalóknak. Kijelenti, hogy ebben a költségvetési évben sem technikai, sem pénzügyi szempontból nem állt a kormányzat módjában, hogy a husz százalékos bonokat beváltásá, azonban a jövő évi költségvetésbe már valószínűleg felveszi a megfelelő összeget. Az új vámtarifa is rövidesen el fog készülni. A valutapolitikáról az a véleménye, hogy a dinár túlságosan gyors emelkedése nem kívánatos. Krafft dr. egy megjegyzésére az a

válasza, hogy a kormányzat mindig az volt a törekvése, hogy a kivett vámokat csökkentsék, amit azonban eddig iusokból nem lehetett végrehajtani. Ami a Krafft dr. által felolvasott bizalmas rendeletet illeti, amelyben a bánati pénzügyi hatóságoknak megtiltják, hogy magyarul, vagy németül beszéljenek a felekkel, kijelenti a pénzügyminiszter, hogy ő ebben a rendeletben nem lát semmi törvényteleniséget, miután az teljesen megfelel az alkotmány rendelkezéseinek és egyáltalán nem áll szándékában azt visszavonni. Nincs abban a helyzetben, hogy magyarul, vagy németül tudó tisztviselőket nevezzen ki, vagy pedig hivatalos tolmácsokról gondoskodjék, mert nem tud erre költségvetési fedezetet találni.

A pénzügyminiszter beszéde után a parlament többsége a pénzügyi tárca költségvetését szótöbbséggel elfogadta. A költségvetési vitát a parlament szerdai ülésén folytatják.

vilek ruháinak összefolyó szintengerében.

Es megszólaltak az ágyuk. Huszonegy tompa dübörgés, amely még sokáig visszhangzik a tenger felett, a ragyogó napfényben, amely eloszlatja már a Monte Maggione ködsipkáját is, most evez be lassan, méltóságteljesen a nagykérményes, szürke nagy csatahajó: a »Brindisi«. Azelőtt a monarchia hadihajója volt »Helgoland« volt a neve.

A királyi flotta többi hajója megelőzte a kikötő bejáratánál a királyi hajóját és percek alatt elhelyezkedett a belső kikötő szűk medencéjében. Aligha lehetett véletlen műve, hogy a San Marco és a Carlo Mirabello, meg egy fűge torpedónaszád egyenest az egykori Molo Lungo mellé farolt, ahol az új jugoszláv határ vörös téglafala vonul el. Ágyuk azonban a belső kikötő felé irányultak.

A »Brindisi« mellett megcsobbant és gyűrűket vetett a tenger. Most eresztette le horgonyát a királyhozó nagy cirkáló.

Kürtszó hangzik föl. Fölharsan a vezényszó: »Attanti! A hadihajók felől fények villannak föl, utána hatalmas dőrejek, majd gomolygó felhő füstfelhők, melyek szinte eltakarják a félelmetes uszovárakat. A király hajója horgonyt vetett. A flotta sortűzet ad.

Még dörögnek az ágyuk, még gomolyog fölöttük a löpor-füst, amikor egy fehérre festett, villámgyors járatú kis motoros hajón a mólóhoz ér — Fiume új ura: III. Viktor Emmanuel. Mellette tábornokok, admirálisok, podeszták, az egykori légionáriusok, feketeinges milícia.

Rövid, párszavas beszédek. Az ezüst- és aranypáncélos vétesek megindulnak egy szürke autó felé. A király beszáll a gépkocsiba, amely lassan, nesztelenül, mintha szőnyegen haladna, megindul a Riván a tömeg sora között. Virágok esője záporzik felette. Feje fölött fehérhasu hidrolánok keringenek. A sárlyok a gépmadarak bugásától mind magasabbra menekülnek. A

Az olasz király átvette Fiume aranykulcsait

Olaszország nemzeti ünneppé avatta a város birtokbavételét Zágrebban tiltakozó népgyűlést tartottak

— A Bácsmegei Napló fiumei tudósítójától —

Március 16: Fiume hivatalos anektálásának napja..

Az ünnepség hivatalos programja szerint az olasz király délelőtt fél-tizenegyre teszi lábát először az anektált Fiume földjére. De már reggel nyolc órakor ünnepi ruhás tömeg lepte el a kikötő minden részét.

Olasz trikolorát lobogtatott a gyöngé borina, az Adria hűvös szele a kormányzó palota ormán, ahol most Giardino tábornok székel. Zászló és zászló mindenütt. Piros-fehér- és zöldszínű olasz lobogó. A házakon babérlombokból fűzött girlandok, a Savoyai-ház cimere, a Savoyai kereszt és csillag minden ház falán, a Piazza Dantén tizenkét hatalmas árbocból földet verő nagy lobogó csüng alá. Az uccákon, tereken katonai zenekarok. Még kilenc óra sincs és máris fölzeng minduntalan a Marcia Reale, a fascista himnusz, az Arditi indulója. A kikötőben olasz torpedónaszádok horgonyoznak.

Féltzikor messze kint a tengeren föltűnik egy gyorsjáratu olasz torpedóüző karsu sziluetije. Fehér füstje mint óriási fehér pántlika lobog utána. A Carlo Mirabello előzi

meg a király hajóját, amely mögött nyílttengeri torpedónaszádok eveznek be Fiume kikötőjébe.

Még nincs féltiz sem, amikor az Adamich-mólón elfoglallalják helyüket a volt fiumei légionáriusok. Civij ruhában van valamennyi.

Fölvonulnak az iskolák. Fehérruhás leányok, hadiárva, fiúk és lányok matrözbluzban. Most egyszerre tizenkét óriás vonul el: az olasz király vértés testőrei. Valamennyi ölnél magasabb. Ezüst- és aranypáncél mellükön és hátukon. Fejükön piros tollbokréta aranyisak, amelyről hosszú, fekete löfark lóg alá, hogy hátukat verdesse. Félre-csapott csákóju, piros-kék tollbokréta karabinierok, ezüstsujtásos fekete díszruhájukban az Adamich-móló bejáratát állják el.

Itt állították föl a régi városrészt ősi Arco di Triomphójának pontos másolatát, ezzel a felirással:

Al suo Re
Fiume Redenda

A szívárvány minden színében tarkállik már a kikötő minden pontja. A nők és férfiak, katonák és ci-

Atársadalom és az irók

Irtá: Baedeker

Az irodalmi vitát — úgy a Vajdasági Irodalmi Társaságét, mint az írók kérdését — Dettre János kitűnő barátom elintézte a »Bácsmegei Napló« vasárnapi mellékletén azzal a legjelesebb franciákra emlékeztető szellemes okfejtéssel s azzal a szuverén gunnyal, amely e ragyogótollu írónak a saját külön nagy erőssége. A pompás ötleteknek és igazságmegállapításoknak e pompázó tüzijátéka után legjobb volna pontot tenni s a polémiát a lovagiasság szabályai szerint befejezettnek nyilvánítani, — akkor legalább elmondhatnók, hogy: minden jó, ha jó a vége. Mert a Jean Joudi pompás cikke igazán gyönyörű volt, s érdemes volt disputát kezdeni, hogy a végén ilyen kis remekművet olvassunk. De nekem még szót kell kérnem, mert az öregek akkor is szeretnek beszélni, de van valami mondanivalójuk.

Az íróknak — az igen nagyokat kivéve — nincs még olyan társadalmi állásuk nálunk, hogy ne kellene féltékeny gondnal őrizni azt a picinyke pozíciót, amelyet egyik-másik a tehetségével vagy a privátjellemeivel kivívott magának. Ebből a szempontból se helyes, ha akár az Irodalmi Társaság alakulásának az ötletéből, akár valamely más incidensből az írók egymásnak az amugy is elég szerény babérait tépázzák, s ha egyébbel nem tudják kisebbiteni egymást, az írói voltukat vonják kétségbe. Egy oly társadalomban, amely a maga még fogyatékos műveltségénél fogva nem tudja kellően megbecsülni a kultúra egyik zászlóhordozóját: az író, ez nagyon veszedelmes eljárás, s nemcsak az íróknak van kárára, de a kultúrának s így magának az íróra és kultúrára rászorult társadalomnak is. Ugyan kinek lesz bizalma az irodalmi és művészeti haladás és fejlődés jövőjébe, ha azok, akik azt propagálni elsősorban hivatják egymásnak az érdekét — mint egy rossz valutáért — devalválják, s olyanoktól, akiknek már volt idejük és alkalmuk a kultúrát a tollukkal is szolgálni, még az

írói jelleget s így félig-meddig a kulturhivatottágot is megtagadják? Bárminő tehetségtelenek vagyunk mi Vajdaságban robotoló magyar írók, s akár hivatottságból üzzük a rosszul dotált mesterségünket, akár csak lelkesedésből, — mindenesetre olyan kevesen vagyunk, hogy köztünk nemcsak az apagyilkosnak, de annak is meg kellene bocsátani, aki az írásaiban nem ér el valami írófejedelmi (hogy Ady egy szavát használjam: mikszáthi) magaslatoat vagy nem találja el valamely máskülönb »feltétlenül nagyon művelt« olvasónak a becses szájaizét.

Még emlékszem arra az időre, amikor egy sereg magyar író várta nagy monstre-előadásra, és magam előtt látom és hallom Olay Lajost, a nagy szelbalit, aki lenézéssel és gunyosan nyilatkozott a skriblerhadról, amely idején »jól ebédelni és magát leinni.« Senkise védte meg a »skribler«-eket, csak én kockáztattam meg a bátorszavú urral szemben egy megjegyzést Tolnai Lajosra és Ábrányi Emilre vonatkozólag, amire a nagy obstruktor a rekedtes hangján azt dörgötte vissza:

— Eh, egykötve az mind!

Pedig Tolnai Lajos akkor Jókai mellett a legjelesebb elbeszélőnk volt, és Ábrányi Emilnek a legkisebb műfordítása többet járult hozzá a nemzeti dícsőséghez mint Olay urnak a legnagyobb »politikai« műfordítása.

Ne tartásák kegyetlenségnek, ha olyan emberről, aki régen meghalt, s aki nem volt sokkal rosszabb mint az akkori politikához nem értő politikusoknak a legnagyobb része, s szokatlan hangon nyilatkozom. Szükség van arra, hogy az igazi nevének említsek mindent, amiről szó van, mert a fölfogás és hangulat az írókkal s az irodalommal szemben ma se sokkal jobb mint negyven év előtt volt, s nem árt rámutatni azokra az akadályozó tényezőkre, amelyek miatt jó lesz az íróknak vigyázni arra a kis tekintélyre, amelyet még nem rontottak le mások, hogy ne tépázzák le egymárolk maguk.

S még egy esetre emlékszem — a kaszinói jegyzőkönyvekben kell lenni —

amikor Jókait szerettük volna megnyerni egy fölolvasásra. Egy politikusi vállalta, hogy »hozza« a keszorus költsöt, s mi már bizottságot is küldtünk ki a nagy vendég fogadására s az ünnepség előkészítésére. S akkor megszólalt a város egyik legokosabb, de egyuttal legcinikusabb ember, aki nem volt lelkesedésképes, s ezt a megjegyzést tette: — Nem értem, hogy egy író kedvéért mért csinálnak ennyi komédiát?

Néki, pedig nem egy Jókai-regény volt a könyvtárában, a nemzet egyik büszkesége csak »egy író« volt, akiért kár annyit komédiázni... A dologból »szerencsére« nem lett semmi. A befolyásos politikusi nem »szállithatta« a nagy író s így az nem láthatta azt a komédiát, amelyet kár lett volna csinálni érte.

Nem tudom, hogy azok az urak (Havas Emil tisztelt barátom szerint »intelligens, feltétlenül művelt, képzett« emberek), akik egyik-másik vajdasági írónak nemcsak a tehetségét, de még az írói címét és jellegét is kétségbevonják, az ilyen egyéni megokolható de általánosságban abszurd nyilatkozata: nem ártanak-e többet az irodalom terelődésének és az írók tekintélyének mint néh. Olay Lajos és bold. Mánich Péter akkoriban a szépen fejlődő magyar irodalom megbecsülésének. Mindenesetre jó volna, ha e jó urak megfogadnák egy régi szinműben, a Don Cézár dr. Bazan-ban hangzatott bölcs tanácsot: ha az urnak nem tetszik, ne rontsa másnak a gusztusát. Mert az irodalom mint a kultúrának minden megnyilvánulása és egyszersmind hathatós mótora: közügy, amit nem szabad még oly intelligens embernek sem a saját dominiumának tekinteni, és ismétlem: olvasónak, a kevésbé intelligensnek is joga van azt mondani egy könyvről vagy egyéb írásról, hogy az: marhaság, de incs joga azt állítani (nemcsak rólam, aki ötven esztendeje írok bizonyos jóhíszemiséggel, de) bárkiről, aki a saját vagy az olvasói gyönyörködésére forgatja a pennát, hogy az: nem író. Mert azok, akik nem oly feltétlenül műveltek, azt következtethetnek az

ily címelvonásból, hogy a kérdéses tollforgató ember »álíró«, svihák, aki írónak adja ki magát s be akarja csapni a közönséget. Hiszen és se tartok minden ügyvédet Berryer-nek s minden doktort Korányinak, de azért nem fogom rájuk hogy nem ügyvédek s nem orvosok, s legfeljebb azt konstátálom róluk, hogy a maguk tiszteletreméltó szakmájában nem olyan kitűnőek mint Berryer vagy Korányi.

Az a derék író társam se tett jó szolgálatot az írók köztársaságának, s különösen a szerény vajdasági telepnek, aki bm betűk alatt azt konstátálta egyébként okos, objektív és szenvedelemmentes cikkében, hogy a Vajdaságban alig van egy-két író. »Alig egy-kettő« bizony alig jelent kettőt, s örülnünk, ha az az egy is biztos. S most igazán izgat a kérdés, ki az az egy s a legjobb esetben (és akkor is alig) egy-kettő, aki teljes joggal híheti magáról, hogy író. »Közünk« vagyok-e én is, avagy bele kell nyugodnom, hogy nemcsak a feltétlenül művelt, képzett urak a közönség köréből, de intelligens írók is megvonják az embertől ezt a titulat, amelyet jó Szinnyev bátyánk harmincezer magvárnak adott meg bőkezűen. Oh, mennyivel jobbszívú ember volt ez!

Engem személyileg a vita valóban csak azért érint, mert a nevem előfordult a cikkekben, és én tovább fogok írni, amíg a mécssem ki nem alszik, csakugy mint ha író volnék.

De felek, hogy ha ez így megy, nem lesz tekintelve az Irodalmi Társaságunk, és felek, hogy még nehezebben fog megszűlni a vajdasági írók rég álmódott folyóirata. Kinek lesz bizodalma az Irodalmi Társasághoz, amelynek az elnökielöltieről is azt a hírt korpoltálják, hogy nem író? És ki fog előfizetni a vajdasági írók revüjére, ha alig egy-két író lesz a dolgozó társa?

Es félttem az íróknak a társadalmi helyzetét, amely eddig se volt eléggé és az érdemeikhez méltóan tisztelt, ha ök maguk redukálják amyrira a létszámukat, hogy a publikum előtt szereplőknek a tizenkilenc huszadrészt képzett íróknak tartják.

repülőgépek pedig a legvakmerőbb mutatóvonalakkal — valóságos szaltomortálékkal, szárnyaikkal függőleges vonalban — cikáznak a király autója fölött. Zug, zeng az egész város, mialatt a királyt a *Municipio* palotájára viszi az autó, hogy ott átadják neki a város aranykulcsait.

És ekkor megint megdördülnek az ágyuk, katonai zenekarok himnuszokat fújnak és a réztrombitákon ott játszik az aranyos napfény.

Fiumét átvette az olasz király.

Tiltakozó gyűlés Zagrebban Fiume annexiója ellen

Zagreből jelentik: Fiume hivatalos annexiójának napján impozáns tiltakozó gyűlést rendezett a zagrebi akadémiai ifjuság az akadémia csarnokában Fiume elvesztése ellen. A szónokok annak a meggyőződésüknek adtak kifejezést, hogy a jugoszláv diplomáciának ezt a vereségét sikerülni fog idővel reparálni. A jugoszláv ifjuság arra fog törekedni, hogy alkalmas időpontban az elvesztett szláv tengerparti területeket visszaszerezze. A gyűlés határozatában kijelenti, hogy a jugoszláv Isztria, Gorica, Triest, Zadar és Fiume nem vesztett el végleg az S. H. S. királyság számára.

A gyűlés után az ifjuság lelkes tüntető felvonulást rendezett Zagreb utcáin. A rendőrség több tüntetőt letartóztatott.

Harding nem vállalja a magyar főbiztosi tisztséget

Hir szerint Zimmermann lesz a főbiztos

Párisból jelentik: Jól értesült körökből hírik, hogy William G. Hardingnak a Népszövetség formális meghívását a magyarországi főbiztosi tisztségre március 13-án kézbesítették. A kezdeményezés Harding meghívására Sir Arthur Saltertől indult ki. Harding kijelentette, hogy nem hajlandó a meghívásnak eleget tenni, hanem maga helyett három férfit hozott javaslatba, akik véleménye szerint a magyarországi főbiztosi tisztség betöltésénél elsősorban jöhetnek tekintetbe.

A javaslatba hozott neveket titokban tartják, de az a hír, hogy Zimmermann ausztriai főbiztost hívják meg a magyarországi főbiztosi tisztségre.

Fordulat

a lazarevói földművesek birtok-pörében

Csendőri karbatalommal elvették a háromezer holdas birtokot a dobrovoljacoktól

Becskerekéről jelentik: A budapesti Altruista Bank, illetőleg a lazarevói földművesek birtok-pörében váratlanul fordulat állott be. A háromezer holdas birtokot a budapesti bank tudvalegyően 1918-ban eladta 100 lazarevói földművesnek azzal, hogy a telekkönyvi átírást csak a teljes összeg kifizetése után eszközöli. A birtokvétel után néhány hónappal az agrárreform-bizottság kiküldöttjei megjelentek a birtokon és abban a hiszemben, hogy a birtok a budapesti banké — szekvesztrum alá vették. A földművesek, illetőleg az Altruista Bank emiatt pört indított a jugoszláv államkincstár ellen és a pör nyomában az elsőfokú bíróságon — a földművesek javára döntött el. Az ítélet ellen az állam megbízásából Ilic Branko noviszedi államügyész felelősséget jelentett be azzal az indoklással, hogy az Altruista Bank alapításában a magyar állam is részes és ezért — a trianoni békeszerződés alapján — a ju-

goszláv államkincstár megilleti a földbirtok egy része. A felelősséget a noviszedi tábla elé került, amely eddig nem tűzte ki a pör tárgyalását.

A becskereki törvényszék kedden váratlanul új helyzetet teremtett a bonyolult birtokügyben. A felperes földművesek kérelmére ugyanis a végrehajtási törvény 230. szakasza

alapján, a 3000 holdas birtokot bírósági alá vette és ennek kezelését a földművesek jogi megbízottjára: dr. Radoszav István ügyvédre bízta. Radoszav dr. kedden délután kiutazott a birtokra és csendőri karbatalommal elvette a dobrovoljacoktól a nekik művelésre kiosztott földet és átvette a birtok kezelését.

Vita Nincsićs külügyminiszter expozéjéről a magyar parlamentben

Támadják a kormányt a valorizációs javaslat miatt

Budapestről jelentik: A nemzetgyűlés keddi ülésén az elnök felolvastatta a kormányzó leiratát, a mellyel a földreform-novellát vizsgálják, mert a 6. szakasz a katonatisztek kizárja a földosztásból.

Az ülés első szónoka Eöry Szabó Dezső volt, aki élesen bírálta a kormány pénzügyi politikáját. A belső kölcsöntörvény- és alkotmányellenesnek mondotta. Támadta Vass József minisztert, aki többször élesen közbeszólt. Utána Rassay Károly beszélt. Kijelentette, hogy a magyar koronát nem a spekuláció tette tönk, hanem a kormány stabilizáló akciója, amely mellékes körülményekre helyezte a súlyt, míg a fontosabbakat elhanyagolta. A kényszerkölcsönt új adónak mondotta.

Zsírky János kijelentette, hogy az ország öt legnagyobb bankja a mellényzsebéből ki tudja fizetni a kényszerkölcsönt. Tiltakozott az ellen, hogy a lakosság rovására a kormány túlságosan kiméli a bankokat.

Kiss Menyhért politikai és jogi szempontból bírálta a valorizációs javaslatot. Ezután hosszasan foglalkozott a budapesti lapok tudósítása alapján Nincsićs jugoszláv külügyminiszternek a szkupstinában hétfőn elhangzott expozéjával. Adatokat sorolt fel arra vonatkozóan, hogy mikor mennyi élőállatot szállított Magyarország jóvátétel felében az S. H. S. királyságnak és mennyit kell még szállítania. Cáfolatot kért a kormánytól azokra a híresztelésekre nézve, hogy a jóvátétel kapcsolatban ígéretet tett a kormány arra, hogy lemond a Romániával szemben fennálló kártérítési igényéről. A kormány azt állította, hogy Magyarország a kistantát államainak mindaddig nem írtott jóvátételt, míg most Nincsićs nyilatkozatából ennek az ellenkezője derül ki. Követeli végül, hogy a kormány a legerélyesebben bánjon el a korona-csempésző bankokkal.

Az elnök Kiss Menyhért beszéde után az ülést berekesztette.

A horvát képviselők első csoportját csütörtökre várják Beogradba

Kedden benyújtották a Radics-párt további harmincegy mandátumát igazolás végett

Beogradból jelentik: Kedden délelőtt Macsek dr. és Predavec, a Radics-párt alelnökei megérkeztek Beogradba és újabb mandátumokat hoztak igazoltatás végett.

A két horvát képviselő délelőtt 11 órakor a muzulmán párt parlamenti klubhelyiségébe ment és meghívták oda dr. Pecsics demokrata és Hohnyec klerikális képviselőket is, akiknek átadták megvizsgálás végett a magukkal hozott 31 megbízólevelet. Dr. Pecsics és Hohnyec a verifikációs bizottság irodájába ment, hogy megállapítsák, adtak-e be panaszt a benyújtott mandátumok ellen. Ezután Macsek és Predavec a klerikális párt klubhelyiségébe ment a muzulmán párt néhány tagjával együtt, ahol tüzetes tanácskozást folytattak a politikai helyzetről, különösen pedig arról, hogy a Radics-párti képviselők mikor jöjjenek Beogradba. Ezenkívül az ellenzéki blokk belső ügyeiről tárgyaltak és a Radics-párti képviselők hír szerint megtekintették azt a jegyzőkönyvet, amit a szűkebb blokk megalakulásáról, a pártvezetők legutóbbi tanácskozásán felvettek és erre vonatkozóan megtették megjegyzéseiket.

Predavec e megbeszélés után az újságírók előtt tett nyilatkozatában kijelentette, hogy a múlt héten Bécsben volt és Radics Istvánt informálta a beogradi politikai helyzetről. Radics jóváhagyta a párt eddigi lépését és felhatalmazást adott a horvát köztársasági parasztpárt elnökének, hogy a megkezdett politikát folytassa. Közölte Predavec, hogy még a keddi nap folyamán újabb harmincegy mandátumot nyulhatnak be és néhány azoknak igazolása megtörténik, az összes igazolt képviselők bevonulnak a beogradi parlamentbe. A párt parlamenti akcióját az ellenzéki blokk többi pártjaival egyetértésben fogják

végrehajtani. Ami a minden oldalról felmerülő intrikákat illeti, — mondotta Predavec, — azokat egyáltalán nem méltatjuk figyelemre. Mi a magunk után haladunk és a nép, amelynek akaratát tohácsozjuk, majd itélni fog annak helyességéről. Tömegeink hangulata kedvező és eddigi eljárásunk a nép körében teljes megértésre talált. Egyébként nem azért jöttünk ide, hogy romboljunk, hanem hogy együtt építsük ki a jövőt.

Déután Macsek és Predavec hosszú ideig tanácskoztak Davidovicsal, Koroseccal és Spahoval. Erről a tanácskozásról, amelynek lefolyásáról nem közöltek részleteket, a következő kommunikét adták ki:

Ma az ellenzéki blokk képviselői, valamint Macsek és Predavec urak közt tanácskozások folytak. Ezen a tanácskozáson eszmecsere folyt a politikai helyzetről és megállapították, hogy teljes az összhang az ellenzéki blokk további munkáját illetően. Közelebbi meggyezést a munka részleteire nézve majd a horvát köztársasági parasztpárt képviselőinek megérkezése után lehet létrehozni, ami a mandátumok verifikálása után fog megtörténni.

A kommunikének az ad különös érdekességet, hogy ebben jelenti ki először hivatalosan az ellenzéki blokk vezetősége, hogy a Radics-párti képviselők Beogradba jönnek és hogy a bevonulás a mandátumok igazolása után fog történni.

Egyes verziók szerint, amit a horvát parasztpárti képviselők nyilatkozata is megerősített, a Radics-párti képviselők csoportonként fogják Beogradba jönni és az első csoport megérkezése már csütörtökre várható.

Az újabb mandátumokat délután 5

órákor benyújtották a parlament elnökségének. Predavec, a Radics-párt alelnöke, Pecsics demokrata, Hohnyec klerikális és Kulenovic muzulmán képviselők társaságában jelent meg a parlament elnöki hivatalában, ahol Bakics, a szkupstina alelnöke és Kobasica titkár fogadták őket. Bakics átvette a benyújtott mandátumokat, azonban amikor Predavec azokról, mint legutóbb is történt, átvételi elismervényt kért, annak kiállítását az alelnök megtagadta azzal az indoklással, hogy az elismervényre nincs szükség. A jelenvolt ellenzéki képviselők erre egymás közt vettek fel jegyzőkönyvet a mandátumok benyújtásáról.

Azt is megállapították, hogy két Radics-párti képviselő elvesztette a megválasztásáról szóló megbízólevelet, amelyek helyett nyilatkozatot adtak be a parlament elnökségének és kérték mandátumuk igazolását. Az elnökség a bejelentést tudomásul vette.

Anagyvárad püspök

irredentaszellemű végrendelete Kinos viták Széchenyi Miklós gróf végrendelete felett

Kinos eset foglalkoztatja az erdélyi magyarságot. Három nappal ezelőtt dr. Schriffert Béla kanonok, pápai kamarás benyújtotta a nagyváradai járásbíróhoz néhai gróf Széchenyi Miklós nagyvárad püspök végrendeletét, amelyben magánvagyonának örökléséről intézkedik. A püspök, aki az erdélyi magyarság egyik vezetője és román szenátusi tag volt — a végrendeletben minden vagyonát a nagyvárad Szent-Szív alapítványnak hagyta azzal a kikötéssel, hogy az örökség »ha a nagyvárad katolikus egyházmegye kettő szakítottatnék, úgy, hogy annak egy része magyar, másik része pedig román területen maradjon — akkor az egész Szent-Szív alapítvány oszlatlanul az egyházmegye magyar részéé lesz.« Az alapítvány egy részének sorsáról a végrendelet hasonló módon intézkedik, és hangsúlyozza, hogy »amíg Nagyvárad román hódoltság alatt van, ez az összeg kezeltesse magyar területen, mint külön alapítvány és gyarapíttassék, amíg Nagyvárad felszabadul...« A püspök a végrendeletben utódiául, mint aki a Szent-Szív alapítvány fölött rendelkezik, az egyházmegye magyar részén működő vikáriust, vagy apostoli adminisztrátort nevezi meg és meghagyja, hogy csak neki áll jogában a vagyon kezeléséről intézkedni.

Széchenyi Miklós gróf püspök végrendeletével élénken foglalkozik Erdély magyar sajtója, amely egyrészt csodálatosnak tartja, hogy a püspök, aki életében a magyarság egyik reprezentáns vezetője volt — nem gondolt a magyar kulturintézményekre, másrészt bátor szóval megállapítja, hogy ezzel a végrendelettel súlyos konzekvenciákat zúdított a magyarságra. »Meg kell mondanunk — írja az egyik nagyvárad lap — a halott iránti kötelező emberi kegyelet félretekével, hogy a végrendeletből sem a politikai bölcsesség, sem az egyházfelelősségre kötelező felelősségérzet nem nyilatkozik meg. És az erdélyi magyarság, amely csak a püspök halála után olvassa e végrendeletet, a maga részéről minden azonosságot a felelősséget elhárít az abban foglalt politikai kitételek minden következményeiért.«

Nagyon meglehető azonban a magyarság sajtójának dolgát, hogy a román lapok nagyon erősen kihasználják a püspök végrendeletében levő irredenta-izmi kitételeket, melyeknek hangsúlyozásával a román sovinizmus újabb rohamra indul az erdélyi magyarság kisebbségi jogai ellen.

Pancsevön letartóztatták a titokzatos budapesti gyilkosság koronatanuját

Kézrekerült Barta Árpád rokkant

Pancsevőről jelentik: A rendőrség kedden délelőtt őrizetbe vette Barta Árpád magyarországi illetőségű tisztviselőt, aki utlevél nélkül lépte át a határt. A pancsovai rendőrség szerint Barta Árpád azonos azzal a rokkanttal, akit a budapesti főkapitányság negyedév óta keres a Dunából tegnap kifogott Szántó Miklós vásárpénztári igazgató ügyével kapcsolatban.

Mult év decemberében Szántó Miklós eltűnése után jelentkezett egy rokkant katona Szántóné Rózsa-utca 35. számú lakásán és elmondotta, hogy ő Barta Árpád mezőturi lakos, előző napon szabadult a margitkörtuti katonai fogházból és onnan üzenetet hoz a Szántó Miklósnak, akit a katonaság tartóztatott le kémkedés miatt és akit szintén a margitkörtuti katonai fogházban őriznek.

Szántóné nyomban érdeklődött a katonai fogházban, ahol tagadták, hogy férje ott lenne őrizetben, ellenben beismerték azt, hogy Barta Árpád nevű féllábu rokkant csakugyan a kérdéses napon szabadult ki a fogházból. Amikor egyik bécsi lap híradása alapján a magyar nemzetgyűlésen is szóvá tették, hogy Szántó Miklóst a fogházban ellették láb alól, a rendőrség keresni kezdte Barta Árpádot, de — noha teljes személyleírása megvolt a rendőrségen és noha semmi oka sem volt arra, hogy bujkáljon a rendőrség elől — három hónapon keresztül nem tudták megtalálni.

A titokzatos koronatanu, aki egyedül adhat fölvilágosítást arról, milyen alapon állította Szántó Miklósné előtt azt, hogy férjét a katonai fogházban őrzik, miután a budapesti rendőrség három hónapig nem tudta előállítani, most a pancsevői rendőrségre került, ahol nyomban hozzáláttak személyazonosságai adatainak összeállításához. Megállapították, hogy Barta Árpádnak hívják, bal lábára béna születése óta, Brassóban született és egyik hajózási társaságnak volt gyakornoka. Apja, Barta Mihály fűtőházi főnök és Mezőturon lakik. A hozzá intézett kérdésekre elmondotta, hogy mult év végéig a budapesti Margit-körtuti katonai fogházban volt, mint kémgyanus őrizetben, de karácsony előtt szabadlábra helyezték.

A Szántó-ügyre vonatkozólag szerdán délelőtt hallgatják ki az őrizetbe vett rokkantat.

A magyar honvédelmi miniszter levele

Budapestről jelentik: Gróf Csáky Károly honvédelmi miniszter, akithez Szántó Miklósné — Barta Árpád híradása alapján — kérdést intézett arra vonatkozólag, hogy mit tud ura sorsáról, a következő válaszlevelet intézte az özvegyhez:

Február hó 25-én kelt s hozzám intézett soraira szíves tudomására hozom, hogy mint már a közelmúltban is kijelentettem, férje nem volt és nincs is katonai fogházban letartóztatva és eltűnése a honvédség semmiféle szervével kapcsolatban nincs.

Igen lehetetlen azonban, ha tudomásomra hozná azon egyének nevét,

akik elég lelkiismeretlenek ahhoz, hogy ezen sajnálatos ügyet az ön ármítása mellett felhasználják a katonaság elleni izgatásra.

Csáky.

Fölbontolták Szántó Miklóst

Budapestről jelentik: Kedden délelőtt dr. Kenyeres Balázs egyetemi tanár fölbontotta Szántó Miklósnak,

a vásárpénztár nyugalmazott igazgatójának Dunából kifogott holttestét. A boncolás megállapította, hogy Szántó Miklós halálát valószínűleg vízbefulladás okozta. A rendőrség gyanusnak találja azt a körülményt, hogy az igazgató zsebében talált papírok meglehetősen ép állapotban voltak és nem áztak át és hogy a holttest rendkívül konzervált állapotban maradt meg. Ezek a jelek arra vallanak, hogy Szántó Miklós nem közvetlenül eltűnése után került a vízbe, hanem csak ujjában. A rendőrségen a boncolás írásbeli eredményét várják és attól teszi függővé, hogy szükséges-e további nyomozás.

A libazsiros médium

Írta: Diószeghy Tibor

II.

Az okkultisták bevált strucc-politikája a László-ügyben mondott először csődöt, s ha másért nem, már ezért is érdemes hosszasan foglalkozni a huszonhárom éves budapesti villanyszereplő személyével, aki azzal, hogy lelepleztetése után maga állt be fő-leleplezőnek, rákényszerítette Schrenck-Notzingot, hogy szakítson egy egész élet gyakorlatával és becsületesen beismerje: ezuttal család történt. Ez — akár igaz, amit László László állít, hogy szellemkodásával kezdettől fogva az okkultisták hiszékenységének és együgyűségének kellő világításba helyezése volt célja, akár nem — nagy siker és mindenestre megérte a fáradságot; a szorgalmas médium jól végzett munkája büszke tudatában mondhatja el magáról, hogy a libazsiros gézből és vattából készült ektoplazmát, a »szellemfejeket« nem köpködté hiába en gros-ban másfél éven keresztül. Amit nagynevű tudósok, tekintélyes filozófusok és fizikusok az okkultista szégyen ellen évtizedek óta folytatott hadjárataikkal nem tudtak elérni, elérte a műveletlen elektrotechnikus-segéd azzal, hogy nevetségessé tette a materializáció babonáját. És la ridículo tuel! Schrenck-Notzing, aki ezt most már tapasztalatból is tudja, soha be nem hegedő sebet kapott, amikor László elárulta a nyilvánosság előtt is nagy titkát: hová rejtette el, a személyi motozás elvégzése előtt a libazsiros vattát, hogy a szeansz megkezdése után elővehesse? A rejtély megfejtése: Schrenck-Notzing szivarzsebébe. »Azt hiszem, a jámbor Schrenck-Notzing még ma sem sejtí, mitől lett zsiros a kabátja« — jelentette ki valóban gyilkos gunnyal az újságíró előtt László, és a szegény, libazsirossal eltréflizett tudós ennyi maliciával szemben csak gyöngy vigaszt találhat annak megállapításában, hogy »ilyen tragikomédia is csak a kis-keleti zamatu pesti milióben fordulhat elő.« Amiben ráadásul még igaza sincs, mert a pesti tragikomédia párja a kontinens legnyugatibb zamatu városában játszódott le, Párisban. 1897 április 17-ikén Leon Taxil minden tekintetben hasonló módon adta meg a kegyelemdíjást a megelőző emberöltő divatos babonájának, amikor a földtani társaság ülésén ünnepélyesen kijelentette, hogy mindaz, amit két éven keresztül Hémen-Etannal, Sem-Ham-Phorasszal s egyéb ördögökkel való összeköttetéséről, meg a szabadkőműveseknek a pokolban tartott gyűléseiről, mint állítólagos résztvevő, a jezsuitákkal elhitett és azok megrendelésére röpirataiban megírt: bárgyu mese, s csak azért hazudta össze ezeket a válogatott ostobaságokat, hogy a jezsuiták efféle vádjait a szabadgondolkodók ellen ad abszurdum vigye s így kompromittálja. Leon Taxil és László László neve egymás mellé kerül majdan a kuriózumok krónikájában, amikor, remélhetőleg hamarosan, nemcsak az tűnik majd fel lehetetlennek, hogy akadhattak, akik hitelt adtak ördögök létezéséről s a földön megjelenésükről szóló regéknek, hanem ugyanilyen felfoghatatlannak és mulatságosnak tartja majd a közvélemény

azt is, hogy komoly tudósok egyáltalán foglalkozhattak azzal a problémával, — amelyet egyébként szoros rokoni kötelek fűznek, szembeötlő módon, az ördög-babonához — hogy van-e szellemvilág s hogy érintkezhetik-e az a földivel? A két probléma között ugyanis nincs különbség, vagy legfeljebb csak az, hogy az ördög-hit, ha úgy vesszük, kevésbé nevetséges, mert legalább logikus: aki hisz bakkecske-lábu sátánfajzatokban és öröktűzben, az mindig tiltakozni fog a darwinizmus és a hőrezgelmélete ellen. Schrenck-Notzing ezzel szemben természettudományos alapon áll és elfogadja a gravitációt, holott hisz az ugynevezett levitációban, — abban, hogy a médium elsötétített szobában minden külső erőbehatás nélkül felemelkedhet a plafonig — noha ez nyilvánvalóan a gravitáció törvényének hatályaon kívül helyezését jelenti; ami, ha egyáltalán elképzelhető lenne, lehetetlenne tenné számunkra, hogy kimenjünk az uccára, mert minden percben attól kellene tartanunk, hogy fejünkre talál esni a hold, vagy a Szaturnusz. (Nem tartozik ugyan ide, de talán van, akit érdekel: a leleplezett Schneider ugy csinálta a levitációt, hogy a sötétben kioldozta köteleit, aztán a testére erősített jelzőlámpákat lassan fölemelte feje fölé és óvatosan fölállt velük a székre, úgyhogy ha ő nem is, de a lámpák valóban magasan a levegőben »lebegtek«. Váratlanul felcsavarni a villanyt, vagy megtapogatni a médiumot, szigorúan tilos ilyenkor, mert ez — az okkultisták szerint — a médium életébe kerülhet. Világért sem vonjuk ezt, természetesen, kétségbe, csak megállapítjuk, hogy idáig egyetlen médium sem halt bele abba, hogy leleplezték, kísérletező ellenben kettő is: az említett Holub tanáron kívül Crawford angol fizikus, aki öngyilkos lett, mikor rájött, hogy médiuma, Goligher kisasszony, becsapja.)

Józan és felvilágosult ember már ma is nevetségessé kell, hogy találja az okkultizmust s főleg érdektelenné; az emberiségnek egy ismeretlen világ iránti nosztalgiaja, ami minden ilyen modern mitológia megteremtője, elvégre köztudomású s szinte az unalomig megmagyarázott lelki tünet. Dr. Oláh Gusztávnak, a lipótmezei elmeorvosintézet igazgatójának, aki résztvett a Schrenck-Notzing-László-féle szeanszokon és nyomban felemelte szavát az ellen a legkevésbé sem természettudományos elképzelés ellen, hogy holtak szelleme élő emberek gyomrából előbukkanhat egyébként teljességgel gusztustalan körülmények között, igaza van abban, hogy »az egész spiritizmusban és egyéb okult-mozgalmakban nem a jelenség maga, hanem annak előidézői és hívői képezhetik érdeklődés tárgyát.« Ha nem a ma olvasójának szánnók ezeket a följegyzéseket, hanem igényt tartanánk arra, hogy oly szerencsés halandók előtt is, akik nem nevezhetik majd magukat kortársainknak, mi világsük meg és tegyük érthetővé, hogyan akadhattak a huszadik század első fertályának végén hívői az okkultizmus-

nak, akkor széles hátteret kellene festelnünk hősiük, a libazsiros médium mögött a háboruba behelyült jelenlegi világról, amelyben lehetségesnek bizonyult minden lehetetlenség, s amelynek minden eseménye elképzelhetetlennek fog egykor látszani: gondoljunk csak arra, hogy a rák-szérum kutatásával egyidejűleg száznolc-féle mérges gázzal kísérleteznek a francia hadseregben; hogy Vilmos, a volt császár harminc hollandi forintért árusítja Doornban autogrammal ellátott fényképét, míg Bosel, az ex-kereskedőseged évi husz milliárd koronával finanszírozza a bécsi egyetemet; hogy Berlinben drótnélküli telefonon hallgatja az előkelő világ a koncerteket, Japánban pedig a kormányt teszik felelőssé a földrengésért; hogy Stinnes, a krózus elvből nem olvas soha újságot és Georg Kaiser, az ünnepezt drámaíró lopás miatt börtönben ül; hogy az ausztráliai termelők elsüllyesztek gyapot-szállító hajóikat, hogy a világpiaci ár alacsonyabb ne legyen s ugyanakkor, ha Magyarországon gyereke születik egy zsellérnek, újságba teszik, nem mintha szokás lenne megemlékezni a születésekről, hanem mert nem áll rendelkezésre más pólya; hogy tizenhárom éves gimnazisták öngyilkosságot követnek el börtöveszteségeik miatt, Clemenceu pedig megsteinacholtatja magát; hogy Frangepán Kristóf hamvait két vagon zsírért engedi át Ausztria az S. H. S. királyságnak és a fascisták leitatják ricinussal politikai ellenfeleiket; hogy egy müncheni tanárség bacillusokkal mérgezi meg anyósát, a bécsi lakáskeresők szövetsége pedig, mint politikai párt vesz részt az osztrák választásokon. Azok számára azonban, akik, sajnos, benne élnek ebben a fejetejére állított világban, nem szükséges gondos millió-rajzzal illusztrálnunk, milyen körülmények között éltek azok, akiket Oláh tanár hívőknek és előidézőknek nevez, s akiket a következőkben egy kalap alá fogunk, mert úgy találjuk, hogy — különösen a László-ügyben, amit ez a körülmény tesz fokozottan érdekessé — a szereplők kettős minősége, hívői és előidézői, meglehetősen egybeolvadt.

A bécsi főtörvényszék felmentette

a hamiskártyázással vádolt szuboticiái nagyfőzsdést

Szabadlábra helyezték Todorovics Milivojt

Nagy föltűnést keltett még szeptemberben Szuboticán az a hír, hogy a bécsi rendőrség letartóztatta Todorovics Milivojt, a szuboticiái nagytrafik tulajdonosát, akit azzal vádoltak, hogy Herzl Emil nevű zimonyi származású barátjával együtt Karlsbadban és Bécsben kártyacsulásokot követett el és hamis játékkal több embert kifosztottak. A bécsi rendőrség több följelentés alapján mindkettőjüket letartóztatta. December elején tárgyalta a bűnügyet a bécsi törvényszék. A tárgyalás folyamán Todorovics tanukkal akarta igazolni védekezését, azonban a bíróság nem rendelte el a tanúk kihallgatását és Todorovics Milivojt másfél évi börtönre ítélte, a nála talált többszáz millió osztrák korona készpénzt pedig elkobozta.

Az ügy felebbezés folytán a bécsi főtörvényszék elé került, amely helyt adott a védelem előterjesztésének és elrendelte a Todorovics által bejelentett tanúk kihallgatását. A március 10-ikére kitűzött felebbviteli tárgyalást nem lehetett megtartani, mert a beidézett tanúk nem jelentek meg, amiért a főtörvényszék március 17-ikére, hétfőre újabb tárgyalást tűzött ki. Ez alkalommal a kihallgatott tanúk igazolták, hogy Todorovics teljesen korrektül játszott.

A főtörvényszék a tanuvallomások alapján megsemmisítette a törvényszék ítéletét és Todorovics Milivojt a család vádjai alól fölmentette. Todorovicsot az ítélet folytán azonnal szabadlábra helyezték és lefoglalt pénzét visszaadták

Döntött a vallásügyi miniszter

a szubotici zsidó hitközségi választások ügyében

Helyt adott az ellenzék felebbezésének

A szubotici zsidó hitközség február 3-án tartotta meg a képviselőtestületi választást, amelyről annak idején részletesen beszámoltunk. A választásnak az volt az eredménye, hogy dr. Klein Adolf pártja 67, a Reiter Gyula vezetése alatt álló párt 33 helyet kapott a képviselőtestületben.

Az ellenzék ezt az eredményt megelégedéssel vette tudomásul, azonban nagy volt a felzúdulás, amikor a megválasztottak névsorának kihirdetésekor kiderült, hogy a választási bizottság a listákon eszközölt törölések alapján az ellenzéki jelöléseket sorrendjét megváltoztatta és így a legexponáltabb ellenzéki jelöltek, akik az első helyeken voltak kandidálva, kimaradtak a képviselőtestületből.

Az ellenzék ez ellen az eredmény-megállapítás ellen felebbezett a vallásügyi miniszterhez és kérte, hogy a miniszter mondja ki az első 33 helyre állított ellenzéki jelölt megválasztását. Hiteles értesülés szerint a felebbezés ügyében a vallásügyi miniszter úgy döntött, hogy a választási bizottság eredménymegállapítása érvénytelen és az ellenzéki jelöltek közül, tekintet nélkül a szavazólapokon eszközölt törölésekre, azok tekintendők megválasztott hitközségi képviselőknek, akik az ellenzéki lista első 33 helyén szerepeltek.

A miniszter döntésének az a következménye, hogy a már megtörtént tisztújítás érvénytelenné vált és így az elnök — mint az előjárás-választást az újonnan összehívandó közgyűlés fogja megejteni.

A hitközség elnöke erre nézve kijelentette, hogy még sem hozzá, sem a főispáni hivatalhoz nem érkezett meg a vallásügyi miniszter döntése. Ha az ellenzék felebbezésének elintézését kézhez kapja a vezetőség, akkor — az elnök nyilatkozata szerint — közvetlenül a vallásügyi miniszternél előterjesztéssel fog élni a határozat ellen.

Elfogták Perics Marinko egyik büntársát is

Egy volt zombolyai kereskedő utmutatása alapján követte el legutóbbi bűncselekményeit

Kikindáról jelentik: A Temesváron elfogott Perics Marinko bánati haramia vezér ellen folyó nyomozás újabb stádiumba jutott. Stojadinovics Bogdán kikindai rendőrkapitány hétfőn két detektív kíséretében Temesvárra utazott, hogy ott megállapítsa a Kikindáról kivégzése elől megszökött Perics Marinko személyazonosságát. Stojadinovics főkapitány kedden már visszaérkezett Kikindára és temesvári nyomozása alatt újabb eredményeket ért el.

Elsősorban és minden kétséget kizáróan megállapította Stojadinovics főkapitány, hogy a Temesváron elfogott haramia valóban azonos a halálraítelt Perics Marinkoval és nem felel meg a valóságnak az az állítása, hogy ő Zarić Milán, aki egyébként ugyancsak bandájának egyik tagja.

A kikindai rendőrfőkapitány temesvári nyomozása alatt fogta el a temesvári rendőrség Perics Marinko egyik büntársát: Adlerstein Jakab volt jómódú zombolyai kereskedőt, ami újabb fordulatot jelent a bűnygyben. Adlerstein, akinek néhány évvel ezelőtt még nagy üzlete volt Zombolyán, az utóbbi időben ügynökösökkel foglalkozott és valutacsempészés miatt nemrég a kikindai fogházban töltötte ki büntetését. Itt ismerkedett meg Perics Marinkoval, akinek bandájához szegődött.

Perics Marinkó szökése óta Adlerstein adott a haramia vezérnek pontos adatokat a most kiűritendő román és jugoszláv határmenti községek gazdag embereiről. Így az ő utmutatása alapján követte el Perics egyik legutóbbi betörését is dr. Diel volt zombolyai orvos temesvári szanatóriumában. Általában a Temesvárott és környékén járatan Perics Marinko az utolsó időben teljesen Adlerstein utmutatása alapján „dolgozott”.

Stojadinovics kikindai főkapitány kijelentése szerint a román hatóságok Perics Marinkót csak a román területen elkövetett bűncselekmények miatt várható büntetésének kitöltése után fogják kiadni Jugoszláviának, míg Adlersteint, miután Zombolya Romániához tartozik, a román bíróság fogja felelőségre vonni.

Elfogták a sikkasztó belacrkvai ügyészt

At akart szökni a román határon

Noviszadról jelentik: Dr. Maszatics Franjo volt belacrkvai ügyészt, aki — mint a Bácsme gyei Napló már megírta — 150 ezer dinár adósság hátrahagyásával és 25.000 dinár állami pénz elsikkasztása után eltűnt Belacrkváról, a határrendőrség letartóztatta, amint épen át akart kelni a román határon.

Kihallgatása alkalmával agresszíven viselkedett a hatósággal szemben, fenyegetőzött és kijelentette, hogy nem fél senkitől, mert tekintélyes összeköttetései révén ugyanis röviden kiszabadul.

Jogosulatlan adószedés

A szubotici városi adóhivatal félreértette a pénzügyminiszter rendeletét

A szubotici városi adóhivatal a pénzügyminisztérium rendeletére hivatkozva, a vagyon- és jövedelemadó után harminc százalékos rendkívüli pótdadót szedését kezdte meg az 1924. évre is. A pótdadót — az adóhivatalban szerzett értesüléseink szerint — 1923. év január elsejéig visszamenőleg vetették ki és most folynak az előkészületek arra, hogy 1924. év első negyedére is behajtsák. A pótdadó behajtásának határidejét a rendelet nem közli és így, amennyiben az adózók késedelmesen fizetnek meg vagyon- és jövedelemadójukat, amelyhez a pótdadót is hozzácsatolták, a pótdadót mint adóhátralékot kezelik s utána is öt százalékos késedelmi kamatot szednek.

Minthogy a rendeletet a szubotici kerületi pénzügyigazgatóság küldte meg az adóhivatalhoz, kérdést intéztünk Paics Mihály pénzügyigazgatóhoz, a sérelmes rendelet végrehajtására vonatkozólag.

Paics pénzügyigazgató kérdésünkre kijelentette, hogy a kérdéses pénzügyminiszteri rendeletet még 1923 szeptemberében kiadták, de az nem a vagyon- és jövedelemadóra vonatkozik. A szubotici adóhivatal, ha a harminc százalékos pótdadót a vagyon- és jövedelemadó után 1924. évben is szedi, tévesen értelmezi a rendeletet, amelynek ilyenképpen történő végrehajtása súlyos károsodást okoz az adófizetőknek.

A rendelet kibocsátását — mondotta a pénzügyigazgató — ugyanis az tette szükségessé, hogy amikor 1923-ban az állami költségvetési tizenkettőedekben megállapították az állami kiadásokat és bevételeket, a pénzügyminisztérium a deficitet úgy akarta elfütni, hogy rendkívüli pótdadó behajtását javasolta. A nemzetgyűlés el is határozta, hogy a rendes hozzáadéki: harmadosztályú kereseti adó, házadó, tőke-kamatadó után harminc százalékos s a

földadóra ötszáz százalékos pótdadót vessenek ki, de csak 1923. évre. Az adópótlékok behajtása már nagyrészt meg is történt és a rendeletet csak azért küldték át a városi adóhivatalhoz, hogy annak alapján ellenőrizzék az adópótlékok beszedésének megtörténtét. Miután azonban ez az adó nem csak az 1923. évre kiszabott hozzáadéki adók után vehető ki, a folyó évi adók után a törvény szerint ezt a pótdadót nem lehet beszedni.

Bécsi orvostanár vádja a budapesti Parkszanatórium ellen

A rosszul fertőtlenített műszerek áldozata

Budapestről jelentik: A főváros egyik legelőkelőbb gyógyintézete, a Park-szanatórium ellen súlyos vádat emelt Tahler bécsi orvos-professzor Klein Ferencnek, a Ganz-Danubiusgyár ügyvezető igazgatója ifjú feleségének tragikus halála alkalmából. Klein Ferencet ugyanis a Park-szanatóriumban ápolták és a mikor állapota súlyosbodott, a család Tahler bécsi orvosprofesszort hívta le a beteghez. Tahler tanár megoperálta a beteget, aki a műtétet követő napon meghalt. A haláleset után mindenféle rossz suttogás kelt szárnyra, mire Tahler professzor egy éleshangu nyilatkozatban a Park-szanatóriumot tette felelőssé az operáció szerencsétlen kimenetelért, mert a kötézőszerek és műszerek nem voltak kellő óvatossággal sterilizálva és ezért következett be a vérmérgezés, azonkívül — szerinte — az ápolás körül sem járt el a szanatórium kellő gondossággal.

A bécsi orvostanár nyilatkozatára mely érthető nagy feltűnést keltett nemcsak orvosi körökben, de a társadalom széles rétegeiben, a Park-szanatórium igazgatósága erélyes cáfoló nyilatkozatot tett, amelyben viszont azzal vádolja a bécsi orvosprofesszort, hogy kijelentését budapesti praxisa érdekében tette, amelyet féltett a nem sikerül operációval kapcsolatban. A szanatórium vezetősége, hír szerint, bírói uton akar elégtételt szerezni magának.

Pekár nem tagadja meg Héjjas Ivánt

Feleky Gézá 14 napi fogházra ítelték

Budapestről jelentik: Feleky Géza dr. a Világ 1922 augusztus 3-iki számában »Pekár ur« címen vezércikket írt, amelyben éles hangon megtámadta Pekárt azért, mert — mint a cikkben írta — gyilkosokkal és rablókkal tart tenn barátságot. A cikk miatt Pekár rágalmazás vétségé címén pört indított Feleky Géza ellen, akinek ügyében a budapesti bíróság kedden tartotta meg a második tárgyalást. Tanuként beidézték Ambrus Zoltánt — aki azonban betegsége miatt nem jelent meg — Császár Elemért, Szász Károlyt és Szemere Györgyöt.

A tárgyalás elején az elnök azon kérdésére, hogy férfias nyilatkozattal nem lehetne-e békés uton elintézni a pört, Feleky Géza kijelentette, ha Pekár megtagadja a bíróság előtt minden összeköttetést Héjjas Ivánnal, Francia Kiss Mihállyal és a többivel s megbélyegzi a nagy nyilvánosság előtt, akkor ő is a legteljesebb elégtételt hajlandó szolgáltatni Pekárnak.

Feleky nyilatkozatára Pekár azt válaszolta, hogy ő bár a keresztényi megbocsátás álláspontján áll, nem bocsájthat meg annak, aki támadja a nemzeti ügy harcosait. Viszonzásában Feleky hangsúlyozta, hogy ő csak Pekár barátját támadta, a megrögzött, gyáva és kegyetlen rablógyilkosokat, Héjjas és Francia Kiss Mihályt, de nem a nemzeti ügy

harcosait. Elmondotta, hogy Héjjas és Francia Kiss az orgoványi tömeggyilkosság elkövetése után maga Horthy kormányzó is rablógyilkosoknak nevezte. Az a meggyőződése, hogy Héjjas Iván gyáva, kegyetlen rablógyilkos, akivel becsüléletes ember nem foghat kezét. A cikkbe azért kapcsolta be Pekár Dantonját, mert a darabban a Petőfi Társaság elnöke súlyosan elítélte Dantont a vérengzésekért és ugyanakkor glorifikálta Héjjas érdemeit.

A tanukihallgatás során Császár Elemér elmondotta, hogy a Nemzeti Színház, amelynek színművészeti tanácsában ő is helyet foglalt, annak idején nem azért adta elő a Dantont, mert Pekár államtitkár volt. Rupert, a vádlott védője a következő kérdést intézte hozzá:

— Javitottak-e a darabon?
Császár: Kis változtatások történtek, úgy emlékszem.

Rupert: Ki nevezte ki a tanár urat a tanács tagjává?

Császár: Nem emlékszem bizonyosan, vagy Huszár, vagy Haller, de tény, hogy akkor Pekár volt az államtitkár.

Feleky ezután arra vonatkozólag intézett kérdést Császárhoz, Szász Károlyhoz és Szemere Györgyöz, mint a Színművészeti tanács tagjaihoz, hogy érvényesült-e protekción Pekár darabja érdekében. A tanuk úgy vallották, hogy a protekción szokásos ilyenkor ugyan, de Pekárnak — aki nagy író — nem volt szüksége ilyesmire.

Feleky: Nagy író és nagy államtitkár! (Derültség.)

A perbeszéd elhangzása után a bíróság bűnösnek mondta ki Feleky Gézá sájtó után elkövetett rágalmazás vétségében és ezért tizennégy napi fogházra és 100.000 korona pénzbüntetésre ítélte.

Az ítélet ellen Feleky felebbezést jelentett be.

HIREK

— Kérő, magyar szavak. Örömmel regisztráljuk, hogy a Bácsme gyei Napló mai vezércikkének máris követésre érdemes visszhangja támadt. Ifjabb Gáffy György szubotici gyógyszerész 15 darab könyvet ajándékozott a muravidéki magyarság könyvtára részére.

— Halálozás. Becskerekéről jelentik: Hoffman Béla ürményházi római katolikus plébános 59 éves korában Becskereken meghalt. Az elhunytat kedden délután temették el nagy részvét mellett.

— Bethlen a március 15-iki tüntetésről. Budapestről jelentik: Az egységspárt mai értekezleten elhatározták, hogy a Pesthy Pál igazságügyminiszterre való kinevezése által megüresedett nemzetgyűlési al-elnöki állást Zsitvay Tiborral töltik be. Ezután gróf Széchenyi Viktor szóváltotta a munkásság március 15-iki tüntetését, amely alkalommal nemcsak a köztársaságot és Károlyt, hanem a szovjetet is éltették. Bethlen miniszterelnök válaszában kijelentette, hogy nem a szociáldemokrata munkásság, hanem a csöcselék rendezte a zavargást, valószínűleg azért, hogy a népszövetségi delegációt befolyásolja. Hangsúlyozta a miniszterelnök, hogy a delegáció jelenléte nem akadályozza őt a legszigorubb megtorló intézkedések foganatosításában.

— Százötvenezer dinár pénzbüntetésre ítelték Friedmann Dezső ékszerészt. Friedmann Dezső szubotici ékszerészt még a múlt év augusztusában totten érte a szubotici állami titkosrendőrség két detektívje, amint idegen aranypénzt vásárolt. Ez ügyből támadt Friedmann Dezsőnek az állami titkosrendőrséggel az ismeretes megvesztegetési aférja, míg a devizakihágás ügye csak most intéződött el. A pénzügy-

minisztérium főfelügyelője ugyan is most hozott ítéletében Friedmann Dezsőt a devizarendelethez ütköző tiltott valutakereskedelem miatt százötvenezer dinár pénzbüntetésre ítélte. Az ítélet jogerős.

— Egy volt szolgabíró rágalma-zási pöre. Noviszadról jelentik: Soós Péter rendőrfelügyelő Topolán 1920 szeptember 19-én a Topolai Hírlap című lap nyílterében megvádolta Dimitrijevic Tihamér volt szolgabíró, hogy amikor a hivatalát Gavanszki Tódornak átadta, a pénztárból 2000 dinár hiányzott. Dimitrijevic Tihamér rágalmazásért feljelentette Soós Pétert, akit a szubotica-i törvényszék 1923 január 16-án megtartott tárgyaláson rágalmazásért elítélte egy havi fogság fő- és 400 dinár mellékbüntetésre. A noviszadi ítéletbíróság kedden foglalkozott ezzel az ügyvel és az elsőfokú bíróság ítéletét megsemmisítette azzal az indoklással, hogy Dimitrijevic nem mutatta be volt felettes hatóságának felhatalmazását a rágalmazási per megindítására.

— A nyugdíjasok gyűlése. A szubotica-i nyugdíjas-szövetség március 23-án, vasárnap délután fél 3-kor tartja rendes közgyűlését a mozdonyvezetők otthonában, Majsai-ut 156. szám alatt. — Szentáról jelentik: A szentai nyugdíjasok szövetsége március 23-án, vasárnap gyűlést tart. A gyűlésen folyó ügyeket tárgyalják.

— Letartóztattak egy brutális rendőrt. Az ötödik kerületi rendőrkapitánysághoz beosztott 100. számú rendőr ellen több panasz érkezett Karakasevics Gábor rendőrfőkapitányhoz. A panaszok szerint a rendőr több embert gummibottal összevert. Karakasevics főkapitány a panaszok alapján nyomozást folytatott, amelynek eredményeképpen a brutális rendőrt hivatalos hatalommal való visszaélés büntette miatt kedden letartóztatták és valószínűleg szerdán átkísérik a szubotica-i ügyészség fogházába.

— Filharmónikus hangverseny Szubotican. A szubotica-i Filharmónikus Társaság rendezésében a zeneiskola két művésztanára, Radó Imréné és Herman József a városi színházban április másodikán hangversenyt adnak. A hangverseny műsorának kiemelkedő száma Franck Caesarnak hegedűre és zongorára írt szonátája.

A »Leányvásár« szubotica-i előadása. A Katolikus Legényegylet működvelő gárdája a nagy sikerrel színrehozott Leányvásár előadását 20—22-én este 8 órai kezdettel megismétli. Az előadások iránt nagy az érdeklődés.

Zenés cukrászda Szubotican. A Steiner cukrászda — hogy vevőközönységének szórakozásáról is gondoskodjon, a napokban szerződtette Fazekas Alajos kiváló hegedűművész szalon kvartettjét, amely opera áriákat és operett slágereket játszik a cukrászda helyiségében.

Ha asztalosmunkára van szüksége, keresse fel Zvekan és Madarász épület-, bútort- és portálasztalosokat Subotica, Duličeva ulica 77. volt Pista-malom, hol ebbeli szükségleteit a legszebb kivitelben és a legutányosabb áron szerezheti be.

Purim-bál. A »Reusz« zsidó ifjúsági kultúregyesület március 22-én este 9 órakor a Lloyd összes termében a nyomorgó zsidó főiskolai hallgatók javára Purim bálát rendez. A bál iránt nagy érdeklődés mutatkozik. Külön meghívókat nem bocsát ki a Rendező-bizottság.

— Letartóztatták a szubotica-i vasúti igazgatóság egy díjnokát. Szentáról jelentik: A rendőrség letartóztatta Troics Dusan szubotica-i vasúti igazgatósági díjnokot, aki szabadságon volt egy szentai ismerősénél. A letartóztatás a zombolyai vasúti komiszáriátus megkeresésére történt, ahol Troics négy hónappal ezelőtt mint detektív szolgált. Az a gyanu ellene, hogy mint vasúti detektív csalásokat követett el. Amikor Zombolyáról eltűnt, a komiszáriátus körözött. Szentán véletlenül felismerték, letartóztatták és áadták a zombolyai vasúti komiszáriátusnak.

— A szentai plébániák tatarozása. Szentáról jelentik: A római katolikus egyháztanács Gözon István prépost elnöklése alatt ülést tartott, a melyen elhatározták, hogy a szentai plébánia épületeket tatarozni fogják. Elhatározták továbbá, hogy a hátralékos egyházi adókat behajtják és a befolyó összeget az épületek tatarozására, valamint a kántori fizetések rendezésére fordítják.

— Littmann gyárigazgató huszonöt éves jubileuma. Dr. Littmann Zsigmondot, a szubotica-i Zorka vegyészeti gyár kiváló vezérigazgatóját kedden meleg ünneplésben részesítette a gyár tisztviselőkara és munkássága, igazgatói működésének huszonöt éves jubileuma alkalmából. A jubiléum igazgató este vacsorát adott a gyár személyzete részére.

— A Hitler-pör. Münchenből jelentik: A Hitler-pör keddi tárgyalásán Ludendorff kijelentette, ő nem állította azt, mintha Pauhae müncheni bíboros támogatta volna Bajországi és Ausztria egyesítési tervét. Az elnök kérdésére elmondta a tábornagy, hogy november 6-án nemzeti diktatúrára gondolt és nem Berlin elleni katonai felvonásra. A tárgyalást pénteken folytatják.

Ingyenes látványosság. Subotican, a huspiacón, a Sági-üzlet előtt, valóságos embercsődület van. Apró emberkék fedték fel először a Sági-üzlet rendkívül izlées kirakatát. A husvéti kirakatok izlées elrendezésben, egy nagy ringspielen forognak. Egész nap nagy nézőközönsége van ennek a meglepően látványos kirakatnak. A nagyok nemcsak a kirakat izléesességében, szépségében gyönyörködnek, hanem a néző publikum zömét tevő kis gyerekek lelkes örömeiben is.

Stevan Janošević ügyvéd Beograd, Dečanska ulica 4. Elvállal mindenféle jogi képviseletet a szerbiai bíróságoknál és közbenjár az összes közigazgatási hatóságoknál. — Magyar, német és francia levelezés.

— Veszedelmes besurranó tolvajt fogott a rendőrség. Pénteken délután ismeretlen tettes behatolt Bröder Lipót szubotica-i kereskedő Zagrebacska ucca 7. szám alatti lakására, ahonnan ellopott négy téli kabátot nyolcvanezer dinár értékben. A rendőrség a nyomozás folyamán vasárnap elfogta a tolvajt Balázs József cigány személyében aki be is ismerte tettét. Kihallgatása alkalmával kiderült, hogy Balázs néhány héttel ezelőtt Nagy Zoltán mérnöki rajzoló lakására is behatolt, ahonnan egy kabátot vitt el. A tolvaj cigányt átadták a szubotica-i ügyészségnek.

Székrekedés. Bamberger orvostanár, a szívbetegek tankönyvének megalkotója, megállapította, hogy a »Ferenc József« keserűviz nagyon megbízható hashajtó.

A szubotica-i Művészeti Kör vasárnap este 8 órai kezdettel látsza a »Mél-tóságos eszméit« a városi színházban. A darabban a kör legkiválóbb tagjai lépnek fel, úgymint Kovács Manci, Bujdosóné Margit, Pietsch Ferenéné Sebők Jani, Kenc Dániel és Szabó Márton. Március 25-én, kedden este a »Pillanó főhadnagy« operett teljes zenekari kísérettel kerül színre. Jegyek mindkét előadásra válthatók a kör helyiségében.

A csehszlovák vasúti tarifák leszállítása. Erre vonatkozólag felhívjuk olvasóink figyelmét a Caró és Jellinek szállítványozási rt. mai hirdetésére.

A szubotica-i mozit szennzációs hete. Hétfőtől kezdve mindkét mozi szennzációs műsorokat fog bemutatni. Hétfőtől szerdájig a Korzóban egy amerikai film kerül vetítésre »Excentrikus asszonyok« címen. A film elejétől végig a világ legszébb üdülőhelyén, Monte-Carlóban játszódik le. Főszereplője egy naiv, de minden kalandra kapható, könnyen befolyásolható, dús gazdag amerikai asszony (játssza Miss du-Pont, aki egy lelkes kalandor kezébe kerül. A film rendezése a legszebb, amit csak el lehet képzelni. Szereplői a legkiválóbb amerikai filmművészek. Különösen meglepő egy színezett folyónása, amely egy kastély építését mutatja be. — Ugyancsak a Korzóban lesz bemutatva csütörtöktől vasárnapig D'Albert világhírű nagy operája, a »Farkas« (Tiefland). A film nagy része gyönyörű szép, vadregényes helyeken, hegyek között, készült. A páratlanul izgalmas film főszerepét a Boharina híres óriás színésze, Michael Czernin, játssza. A női főszereplő a ragyogó szépségű Lil Dagover. Érdekes, hogy Michael Bolmen, aki kiváló énekes, D'Albert ezen operájának — mint operának is — Németszámban elismert énekes főszereplője. — A szennzációs hét harmadik és legnagyobb szennzációja és egyben a szezon legnagyobb művészi eseménye Hans Müller világhírű drámája, a »Tüzek«. Eltekintve attól, hogy Hans Müller ezen legszebb és legnagyobb alkotását filmen láthatjuk, külön szennzáció, amint hogy az minden Pola Negri- és Lubitsch-film. A »Tüzek« csütörtöktől vasárnapig kerül vetítésre a Lilla-moziban. — Mindhárom filmnek kitűnő a filmekhez külön összeállított kísérőzenéje. Külön ki kell emelnünk a »Farkas« kísérőzenéjét, amely kizárólag D'Albert szerzeményéből van összeállítva.

TÖZSDE

A dinár külföldi árfolyamai 1924. március 18.

Genf 7.10.
Berlin deviza 538—542, valuta 499—501.
London 345.
Bécs deviza 865—869, valuta 864—870.
Prága deviza 43.65—44.15, valuta 43.50—44.

Noviszadi terménytőzsde, március 18. Közepes forgalom mellett változatlan irányzat. Vételkedv tartózkodó. Tengeri és liszt képezték a forgalom tárgyát. Buza 325 dinár. Árpa búcskai 320 dinár. Zab 242.50 dinár. Tengeri prompt 245 dinár, májusi 257.50 dinár. Bab fehér 690 dinár. Liszt 0-4s GG. 525 dinár, 2-es 450 dinár, 5-ös 395 dinár, 6-os 315 dinár, 7-es 272 dinár. Korpa 190 dinár.

Beograd, március 18. Zárlat: Amsterdam 30.40, Genf 1311—1418, Milano 346.50—347.50, Páris 414—415, Prága 235.75—236, Bécs 0.1140, London 350.15

—350.50, Newyork 81.40, Szófia 56—55.50, Bukarest 45. Valuták: Léva 55, Lei 42.75, Lira 246.

Határidőre eladott devizák. Páris április 30-ra 380, Páris június 30-ra 363, Prága április 30-ra 238—339, Genf április 30-ra 426.

Zürich, március 18. Zárlat: Beograd 7.05—7.15, Páris 28.70—28.90, Prága 16.675—16.75, Milano 2400—2470, London 2480—2483, Newyork 579—580, Brüsszel 23.75—24.25, Bécs 0.00814—0.00819, Szófia 410—420, Bukarest 305—315.

Budapesti értéktőzsde, március 18. A hangulat tartózkodó. Az irányzat lanyhaságra hajló. Tőzsdézárlat (ezer koronákban): Bankok: Angol-magyar 132, Bosny. agrár 92, Földhitelb. 617, Hazai 385, Szlavon jelz. 86, Lloyd-bank 22.75, Cseh iparb. 34 Magyar Hitel 867, Jelzáloghitel 198, Leszámitoló 133, Olasz-bank 35.5, Mercur 27, Osztrák Hitel 276, Keresk. bank 2080. Takarékpénztárak: Belvárosi 66, Egyes. f. v. 295, Ált. takarékrék 323, Pesti Hazai 6840. Biztosítók: I. Magy. Bizt. 17300, Fonciére 540, Jég 390. Malmok: Back-malom 98, Borsodmiskolci 212, Concordia 73, I. bpesti gm. 210, Gizella 105, Hungária 185. Bányák és téglagyárak: Beocsimb 1735, Borsodi 270, Szentlőrinci 140, Cement 150, Kohó 820, Istvántéglá 78, Kőb. gőzt. 220, Drasche 480, Magnezit 4000, Aszfalt 92, Ált. köszénb. 4470, Salgó 955, Ujlaki-345, Urkányi 1280. Nyomdák: Athenaeum 317, Franklin 210, Globus 84.50, Kunossy 36, Pallas 130. Vasművek és gépgyárak: Coburg 80, Gróf Csáky 28, Gazd. gép. 240, Fegyver 1800, Frankl 180, Ganz Danubius 6100, Ganz vill. 2700, Hofherr 290, Láng 250, Lipták 23, Ált. gépgy. 67, Magyar acél 410, Rimamurányi 206, Roessemann 95, Schlick 128. Különtétele vállalatok: Ált. gázizzó 27, Ált. légszesz 137.5, Bárdi 18.5, Baróti 145, Bóni 142, Danica 210, Diana 14, Dorogi 38.25, Délicukor 825, Czinner 13.5, Égisz 75, Izzó 940, Horvát cukor 1400, Gyapjamosó 98, Papir 85.5, Részvényserf. 360, Temesi szesz 300, Fővárosi sör 58, Mútrágya 395, Jutá 260, Karton 127, Klein 13, Keleti 50, Klotild 180, Ligetszan. 31.5, Cukor 4625, Östermelő 430, Pamut 510, Gummy 675, Vasutforg. 440, Mezőh. cukor 410, Interexim 42, Star-film 38, Szikra 106, Szeg. kend. 630, Telefon 292, Temesi sör 295, Unio színház 32. Faipari vállalatok: Marcuria 8.25, Guttman 585, Hazai fa 290, Honi fa 14.5, Malomsoky 16.5, Ofa 815, Szlavónia 135, Nasci 3600, Viktória but. 11. Közlekedési vállalatok: Adria 2450, Közuti 40.5, Déli-vasut 118, MFTR 490, Nova 183, Állam-vasut 730.

Utőtőzsde. Az árfolyamok a legtöbb értéknél a zárlat alá estek, csak egyes értékek tudták javítani árfolyamukat.

E. SZÉCSI

„PHILATELIA“

bélyegkereskedés Subotican, a főposta mellett. Al-bünek minden nagyságban, katalógusok Michel, Senf, Joert, Zumstein, Kohl 1924-es kiadásokban kaphatók. Megvételre keresek minden mennyiségben használt SFIS. bélyeget.

A legújabb FÜZŐ-különlegességek, eredeti francia modellek után, gummi, halcsontnélküli spanglis, füzésnélküli és alkalmi füzők, gummi MELLARTON, egyszerűtől a legfinomabb kivitelig, — továbbá HASKÖTŐK a legszakoszerűben egyedül STEINNE SCHÄFFER MARGIT füző-különlegességek szalonjában készülnek. SUBOTICA, Karadzičeva ul. 7. (Bárany-szálló melletti utca). Vidékre mértékveteli utasítást és anyagmintát küld. 1891

Képzőművészek legújabb alkotásait tekintse meg

BALOG LINA CÉGNÉL SUBOTICA

Mindenféle alkalomra a legszebb ajándéktárgy!

NYILTTÉR.

Mély megilletődéssel ez uton jelentjük, hogy szeretett jó öreg főnökünk

Stolz Henrik

munkás életének 70-ik évében hirtelen elhunyt. Jóakarónkat és pártfogónkat vettük el benne.

De emléke örökké élni fog köztünk ezután is.

Kula, 1924. március 18-án.

Stolz cég személyzete.

Hilbert Ferenc, Wéber Károly, Plész Pál, Nemetz Albert, Nákity György, Rujer József, Marschall Péter.

Modern takarékpénztári berendezések elárvereztetése.

A leszámolás alatt álló „Bezđani Gazd. Takarékpénztár RT.” elsőrendű, szinte új berendezéseit f. é. március hó 23-án d. u. 2 órakor az intézet helyiségeiben nyilvános árverésen eladjuk.

A többek között árverés alá kerülnek: egy bőrdívány, két bőrfotel, három részből álló új patkó alakú asztal, zöld posztóval bevonva, egy zsölye és 12 támlásszék; több íróasztal, ingaóra, egy 190/105 cm. nagyságú Wertheim szekrény két ajtós szinte új, négy ajtós könyvszekrény, két oldalon álló íróasztal, cirka 20 méter lamperia, 17 méter keményfából való üvegezett szoba elzáró és több más tárgy. Kiválóan alkalmasak takarékpénztárak, ügyvédi és más nagyobb irodák berendezésére.

Kiss Gyula

felszámoló bizottsági elnök.

1933

Hitri Károly speciális angol és francia női szabó divattermében

készülnek eredeti párisi modellek után angol és francia női utcai, estélyi, menyasszonyi toilettek. Gyászruhák hat óra alatt készülnek. Subotica, Paje Dobanovačkog ul. 4. (Nemzeti-szállodával szemben.) 1934

Hölgyeim és Uraim!

1924
tavasz közeledik

Ha jól és olcsón akarnak öltözködni, ne mulasszák el naponta beérkező

női és férfi újdonságainkat vételkötelezettség nélkül megtekinteni. Meglepő olcsó árak! Áruink eredeti angol, német, holland, cseh, francia és schweizigartmányok!

Löwy Testvérek

divatáruhaza Subotica, Fótér

Szálloda, kávéház, étterem

nagy nyári helyiséggel, komplett felszerelt szállodai szobákkal, a Bánát forgalmas nagyobb városában,

szabadkézből
eladó

Komoly reflektánsok „Szálloda” jelige alatti leveleiket a kiadóhivatal továbbítja. 1650

Árverési hirdetmény.

A Savin és Reljin Pašičevo cég által szállított és a szállítási feltételeknek meg nem felelő és emiatt a nevezett cégnek rendelkezésére bocsájtott kb. 150 mm. széna préselt bálákban 1924 március hó 20-án d. u. 3 órakor a Šijačić-féle fatelepen a Szegedi-uton, Dr. Miladinović Radivoj kir. közjegyző közbenjöttével a Savin és Reljin cég veszélyére és kárára nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek el fog adatni.

A vevő tartozik az árverési összeget készpénzben az árverés színhelyén kifizetni és a széna elviteléről azonnal gondoskodni.

A széna suly szerint vehető át, minőségért felelősséget nem vállalunk.

Prvo Jugoslavensko Transportno D. D.
Schenker & Co.

Értesítés.

Tisztelettel értesítem a n. é. közönséget, hogy a volt Basić és Somoskővy-féle üzlethelyiséget átvettem és azt a mai kor igényeinek megfelelően átalakítva és a legújabb kézmű és divatárakkal dusan berendezve a mai napon megnyitottam.

A n. é. közönség szives támogatását kérve és legfigyelmesebb pontos kiszolgálásról biztosítva

tisztelettel

Zomborčević István
(Barátok temploma során.)

1779

K Ö S Z É N
és
T Ü Z I F A

minden mennyiségben és a legolcsóbb napi áron kapható;

JOVAN M. HRMIŠ
szén- és fanagykereskedőnél
BOSNA-BROD

Telefonszám: 21. Sürögnycim: „ČUMUR“

Gépszövőmunkásokat

vagy

munkásnőket

KERESÜNK.

Gyapjuipar R. T., Veliki-Bečkerek.
(Guttman gyártelep)

1970

NYERSOLAJ

DIESELMOTOROK RÉSZÉRE
LEGELŐNYÖSEBBEN 1737

KEMÉNY ARNOLD CÉGNÉL
VEL.-KIKINDA, TELEFON: 93.

Muraközi lovak

Igás tenyészkanccák, tenyészmének és éves csikók állandóan kaphatók

Vajda Elemér, Čakovec

Muraköz, Jugoszlávia

Elsőrangú bácskai és bánati referenciák.
Istállók vasutállomással szemben.

Táviratcím: VAJDA ČAKOVEC, MEDJUMURJE
Interurban telefon 59, 4 és 3. 1502

IGAZÁN ELEGÁNS TOILETTEK

1971

WEINERT HERMANN

francia és angol női divatszalonjában
Subotica, Paja Kujundžića 22. készülnek
Vidéki rendeléseket 24 órán belül elkészít

A TAVASZI SZEZONRA

ANGOL SZÖVETEKBŐL
ÚJ DUS VÁLASZTÉK ÉRKEZETT

„JUST“ ANGOL POSZTÓ GYÁRI-
RAKTÁRÁBAN SUBOTICA
VÁROSHÁZA ÉPÜLETÉBEN. —

Garantált 98/99% I-a

K É K K Ő

250 kg. eredeti hordókban prompt szállításra vagy
előjegyzésre legolcsóbb napi áron

KLEINGÉZA
fűszernagykereskedésében Subotica
TELEFON 55.

BLAU és LUKÁCS ELEKTROTECHNIKAI GYÁR BUDAPEST

Vojvodinai vezérképviselőt és
gyári főlerakat

„VOLTA“ műszaki és
villamossági r. t.
Veliki-Bečkerek.

F O R D

SZEMÉLY és TEHERAUTÓK,
VILLANYVILÁGÍTÁSSAL és STARTERRAL

F O R D

ALKATRÉSZEK és FELSZERELÉSEK

FORDSON

universális traktorok Oliver ekékkel kaphatók:

Ing. C. O. KRIŽAN, PETROVAC Bačka
Ford Motor Company képviselőténél

Elsőrendű

portlandcementet
valamint kömentes, hófehér, fával égetett
I-a darabos meszet

ajánlunk vagon-tételekben minden állomásra közvetlenül a gyárból szállítva, cementet kisebb tételekben sombori raktárunkból

GOLDFAHN BERTALAN és TÁRSA

Telefon 201. Sombor Telefon 201.
a Rajjai Cementgyár R. T. vezérképviselői

H. Lanz Mannheim gyártmányú
magánjárók, utimozdonyok
nyersolaj cséplőgarnitúrák

FERRUM D. D. ZAGREB

Mažuranićev trg 3a.

Fiókja: Beograd, Skopljanska 18.
Osijek, Desatičina 27.

